

Hieronder zal ik kort op een rijtje een aantal onderwerpen en aspecten aanstippen die mijns inziens nog te weinig aandacht krijgen in het wetenschappelijk onderwijs. Een aantal punten is direct verbonden aan het onderwijs, andere betreffen meer algemeen de levensloop van studenten en waarom de universiteit daar rekening mee zou moeten houden.

Laat ik beginnen met de student zelf. Ik merk steeds meer op mij heen dat er een zekere schisma ontstaat in hoe studenten in het leven staan. Aan de ene kant ervaren zij regelmatig een behoorlijke keuzestress omdat er steeds vroeger en met steeds meer druk verwacht wordt dat zij een beslissing nemen over hun te volgen pad. Tegelijkertijd neem nu ook de mogelijkheid om eens wat te proberen (en falen hoort daar natuurlijk ook bij) steeds meer af door de rendementseisen die aan universiteiten (en daarmee studenten) gesteld worden. Het is geen uitzondering dat studenten al te kampen hebben met burn-outs.

Aan de andere kant merk ik erg veel dat studenten een ander type drive hebben. Niemand die ik spreek gaat meer voor 'het grote geld'. Bijna iedereen is opgegroeid in zo'n hoge mate van welstand en zekerheid daarin dat zorgen daarover nauwelijks invloed hebben op hun motivatie. Iedereen verwacht wel min of meer goed terecht te komen, financieel gezien. Studenten hebben geen zin en wil meer om 'keihard' te werken. Ze willen iets wat ze leuk vinden en daar willen ze zich best voor inzetten, maar het moet vooral in balans blijven met de rest van de tijdsbesteding. Dat staat voor mij in sterk contrast met de mentaliteit in Azië, waar men tot het uiterste gaat om goede baankansen te bemachtigen. De ingenieurs komen daar met duizenden tegelijkertijd de universiteitspoorten uit klaar om 60-80 uur in de week te gaan werken, terwijl in Nederland de student kiest voor 'iets met mensen' (niets ten nadele daarvan overigens) en later denkt aan contract van 32 uur met minimaal 7 vakantieweken.

Universiteiten moeten op deze twee punten inspelen. Hoe kunnen zij ervoor zorgen dat Nederlanders zich in de toekomst staande houden tussen in de intellectuele tsunami die er aan komt en hoe doe je dat op een manier zonder preventief stressblockers voor te hoeven schrijven aan studenten? Volgens mij moet er veel meer aandacht komen voor de persoonlijke vorming van studenten, iets wat mist nu velen met honderden tegelijkertijd onderwijs volgen. Er is behoefte aan intensievere begeleiding met snelle signalering van moeilijkheden op persoonlijk vlak, en vooral prikkeling en stimulering op intellectueel en ondernemingsvlak. Zorg ervoor dat studenten, met hun overwegend zeer sterke 'soft skills', beter voorbereid worden op de dienstverlenende sector. Dat is uiteindelijk waar ze het van zullen moeten hebben. Hoe verkoop je jezelf, je diensten? Hoe blijf je jezelf ontwikkelen nadat je afgestudeerd bent en hoe help je anderen daarmee? Een universiteit zou zich minder moeten focussen op kennisoverdracht als wel het aanleren van zelfontwikkeling en het zelfstandig eigenmaken van verdere kennis. Dat brengt mij op het volgende punt.

Massive Online Open Courses (MOOC's) schieten als paddestoelen uit de grond. Goed wetenschappelijk onderwijs is nu voor iedereen te volgen. Daarnaast zijn er inmiddels ontelbare kwalitatief hoogstaande informatiebronnen. Dat zal alleen nog maar toenemen zodra het aantal *open access* journals echt een vlucht gaat maken. De rol van universiteiten als kennisoverdrager wordt daarmee grotendeels achterhaald. Wat is dan de meerwaarde van een 'fysieke' universiteit boven het digitaal beschikbare?

In mijn visie is dat gelegen in het leren omgaan met de *information overload* die jongeren in steeds sterkere mate ervaren. Er is een bijna onkenbare hoeveel informatie voorhanden, waarvan de betrouwbaarheid niet meteen helder is. Tegelijkertijd staat iedereen via legio kanalen (ik heb zelf geteld. Ik kwam uit op 15 verschillende kanalen van alleen al schriftelijke communicatie) in contact met vrienden en kennissen over de gehele wereld. Veelal op adhoc basis in de vorm van korte berichten.

Het is al aangetoond dat jongeren nu in plaats van de informatie zelf te onthouden, vooral herinneren waar ze die informatie kunnen vinden. Binnen afzienbare tijd zal het mogelijk te zijn om altijd een 'personal assistent' te hebben die altijd met je meekijkt en je automatisch van context relevante informatie voorziet (zie de eerste beginselen hiervan in Google Glass).

Hoe moet je hiermee omgaan? Dat is volgens mij een van de meest belangrijke zaken waar het universitaire onderwijs de komende decennia mee te maken zal krijgen. Al was het alleen al in de vorm van toetsing (als men gewend is om altijd digitale ondersteuning te hebben, dan zal dit op een gegeven moment meegenomen worden in de wijze van toetsing. Niet meer toetsen op wat, maar hoe en waarom).

Een nadelige bijkomst van constante informatie-input is het effect hiervan op de aandachtsspanne. Voor veel studenten wordt het steeds moeilijker om zich meer dan een kwartier onafgebroken op één taak te richten. Dit is niet gewoon onwil, maar een effect van altijd in contact staan met de rest van de wereld.

Kortom: een universiteit moet een veel actievere rol op zich gaan nemen. Het gaat minder om de kennis – die is toch wel voorhanden – als wel wat daar mee te doen en vooral hoe je staande te houden in een overvloed van informatie. Hoe moet een student hieruit selecteren en zorg je ervoor dat er toch steeds dieper gegraven wordt en het inzicht toeneemt.

Kortom: de universiteits als *informationsurvival school*.

Met vriendelijke groet,

Steven Menke

Student Economie & Bedrijfseconomie, en Humanistiek
Lid van de Universiteitsraad van de Universiteit Utrecht en voorzitter van de
Universiteitsraad van de Universiteit voor Humanistiek.